

'Akdeniz meyve sineği olgunlaşan meyvelere saldırır'

Автор(и): Кирил Кръстев, агроном

Дата: 29.05.2022 Брой: 5/2022

Akdeniz meyve sineği, subtropikal kökenli ve nispeten termofilik bir tür olmakla birlikte, dikkate değer bir ekolojik plastisite göstermiş ve şu anda tüm kıtalara yayılmış durumdadır. Avrupa'da başlıca Akdeniz ülkelerinde ve Bulgaristan'ı çevreleyen ülkelerde – Yunanistan, Türkiye, Kuzey Makedonya, Sırbistan ve Arnavutluk'ta bulunur. Bununla birlikte, Avusturya, Almanya, Macaristan, İsveç ve Hollanda gibi daha soğuk bazı Avrupa ülkelerini de mesken edinmiş, kuzeye adapte olmuş bir populasyon da mevcuttur.

Tür, yumurta ve larva evrelerinde bulaşık meyveler yoluyla yayılır. Ayrıca pupa evresinde toprak, dikim materyali veya ambalajlarla ve ergin bireylerin komşu ülkelere uçuşuyla da yayılabilir.

Ülkemizde bu tür ilk kez 1956 yılında Burgas ve Varna bölgelerinde kaydedilmiş ve daha sonra da görülmüş, ancak populasyonlar sonraki soğuk kışlar sırasında yok olmuştur. Son 20 yılda ülkenin çeşitli bölgelerinde neden olduğu zarar tespit edilmiş, ancak hiçbir yerde tür bir veya iki yıldan fazla kalıcı olamamıştır. Bunun en muhtemel nedeni, ülkemiz topraklarına sızan bireylerin, Bulgaristan'daki iklim koşullarında kışlayamayan daha termofilik güney populasyonundan olmasıdır. Ancak, kuzey populasyonundan bireylerin ülkemize girmesi ve türün burada kalıcı olarak yerleşmesi riski bulunmaktadır.

2014 yılından bu yana Blagoevgrad, Kyustendil ve Plovdiv bölgelerinde erginler yıllık olarak (cezbedici tuzaklar kullanılarak) yakalanmakta ve 2016–2018 döneminde zarar görmüş meyveler de tespit edilmiştir.

Sinek tipik bir polifag türdür ve hemen hemen tüm meyve bitkilerine – şeftali, kayısı, elma, kiraz, turuncgil, nar, incir, hurma, muz vb. saldırır. Ayrıca biber, domates, patlıcan, salatalık ve 70'ten fazla diğer bitki türüyle de beslenebilir.

Akdeniz meyve sineği, coğrafi bölgeye bağlı olarak yılda 2–3'ten 15–16'ya kadar nesil verebilir. Bu zararlının biyolojisi ülkemizde çalışılmamıştır, ancak muhtemelen yaklaşık 4 nesil gelişir. Toprakta pupa veya meyve depolama tesislerinde larva olarak kışlar.

İlkbaharda yeni çıkan ergin sinekler cinsel olarak olgunlaşmamıştır ve nektar ve diğer sıvılarla beslenirler. Yumurtlama 4 ila 10 gün sonra başlar. Zararlı yumurtalarını sadece olgunlaşan meyvelere bırakır. Uygun bir konakçı bulunmazsa, sinekler 4–5 ay yaşayabilir ve ancak o zaman yumurtlamaya başlayabilirler.

Dişiler, yumurtlama borularıyla meyvelerin kabuğunu deler ve 2–3'ten 20'ye kadar yumurta bırakırlar. Yumurtlama yerinde küçük bir çöküntü, koyu bir leke veya reçine sızıntısı gözlemlenebilir. Yumurtaları görmek için meyvenin kesilmesi gerekir. Ilıman coğrafi enlemlerde ortalama yumurta verimi yaklaşık 100 yumurtadır.

Akdeniz meyve sineği larvası

Larva çıkışı sıcaklıktan güçlü bir şekilde etkilenir. 26 °C'de embriyonik gelişim 3 günde tamamlanırken, 15–17 °C'de – 24 veya daha fazla günde tamamlanır. Çıkan larvalar meyvenin içine girerek etli kısmıyla beslenirler. Tek bir meyve 1'den 10–15'e, bazen de 30'a kadar larva içerebilir. Beslenirken dokuları parçalayarak çürüten bir lapa haline getirirler. Larvalar yavaş yavaş çürümüş kısımdan sağlıklı kısma doğru ilerler. Zarar gören meyveler çürür, şekli bozulur ve erken dökülür.

Akdeniz meyve sineği pupası

Gelişimlerini tamamladıktan sonra, larvalar meyvede bir çıkış deliği kemirerek toprağa düşer ve toprakta 2–8 cm derinlikte pupa olurlar. Pupa evresi 8 ila 21 gün sürer. Bir neslin gelişimi 18–20 günden 100 güne kadar sürebilir.

Şimdilik, ana mücadele yöntemi sıkı karantina önlemlerinden oluşmaktadır – bulaşık meyve ürünlerinin girişini önlemek için. Zararlının bulunduğu ülkelerden gelen meyve partileri düşük bir sıcaklıkta ($0.5\text{--}1.5^{\circ}\text{C}$) 21 gün tutulmalıdır. Meyveler bulaşıksa, fumigasyon uygulanabilir. Çürük meyveler 50 cm derinliğe gömülerek veya yakılarak imha edilir.

Erginlerin uçuşu, Rebell tipi sarı tuzaklarla izlenir. Bazen sinekler sadece bir besin cezbedici içeren, diğer zararlılar için yerleştirilmiş olanlar da dahil tuzaklara da gelirler. Düşük populasyon yoğunluğunda mücadele için sadece sarı tuzaklar kullanabilirsiniz.

Kimyasal mücadele erginlere karşı, yumurtlamadan önce, uçuşun başlamasından 6–10 gün sonra yönlendirilir. Feromon tuzakları – Decis Trap (5–8 tuzak/da) veya Deko EC (30–50 ml/da) veya deltametrin bazlı başka bir insektisit, sipermetrin bazlı bir insektisit – Aficar 100 EC (30 ml/da), Efcymerin 10 EC (30 ml/da) gibi ürünlerden birini kullanabilirsiniz. Organik üretim için onaylı ürünler arasında, piretrinler bazlı bir fitoinsektisit – Pyregard, Chrysant EC (75 ml/da), azadirachtin bazlı – Neem Azal T/S, Oikos (0.3 g/da), Naturalis (100–200 ml/da) kullanabilirsiniz.